

www.baachakhan.com

ديا با مشالونه

Handwritten in red ink: "P. 1912" and "P. 1912" with a signature.

Ketabton.com

www.baachakhan.com

دیا مشالونہ

تولونکی: عبداللہ بختانی

دقومونواوقبایلو دچارو وزارت
دنشرا تو او فرهنگي چاروریاست

۱۴۰۸ هـ.ق

EUREKA OLD BOOKS

Opp: Islamia College
Unit: Road, Peshawar.

www.baachakhan.com

دبابا مشالونه

د چاپ حای - دولتی مطبعه - کابل

د چاپ شمیر - ۵۰۰۰۰

د چاپ نېټه - ۱۳۶۶ هـ ش

د چاپ مهتمم - محمد انور شمسه خیل

www.baachakhan.com

فخراخان بآبادكار، عمل او خدمت ميرى بهر
دكار او زيار، مينى او محبت، ورورى اوروا-
دارى، عدل او انصاف په باره كېږي ډيرڅه ويلي او
ليكلي دي .

هره خبره يې د انسانيت لارې بله ډيوه ده .
مونږ به يوڅو غسې ځلاند، لارښوونكي او لافاني مثالونه
د خپلو عزيزانو وروڼو د ژوندانه په لار كې سپړدو .
گومهي نزل يې پرې بې خطرې شي او منزل ته زړور سېږي .
سا سوځه مينه بختاني

د قومونو د ژوندې کولو او بيدارولو د پاره داسې
کسان په کار دي چه بي غرضه وي . ديانت دار
وي . ايماندار وي او د خداى د پاره خپل
قام خدمت ته تيار وي . چه داسې
کسان په کوم قام کېښي پيدا شي نو د هغوى
په کوښښونو هغه قام کېښي مينه ، محبت ،
همدردى ، ورورى او عزيزولى پيدا
شي . هغه قام آباد شي .

مونز خدایي خدمتگار یو . مونز د مخلوق

د فایدې او آرام د پاره په خانو نو

تکلیف تیروو . ز مونز کار خدمت انځي

ده . اگر که خلق مونز سره هر څه سلوک

کوي . مونز به د چانه د بدلې د اغشتو

کوښښ نه کوو . ز مونز فرض

درگن را و صبر دی .

www.baachakhan.com

زموږ نړۍ د نړيا نه ظلم وړت کول دي او منظم
د ظلم نه خلاصول دي. که ظلم زموږ ورو او مسلمان
مړي.

خدایی خدمتگار حانت خدایی خدمتگار
وایی بلیکن خدایتی خدمت ضرورت نشسته
دخدای خدمت دهنده مخلوق خدمت دی
اود خدای مخلوق یوازی مسلمانان نبی
مول دهنده مخلوق دی که هندودی که سکھ
دی که عیسایی دی .

مونڙ پستانه خدائي ڪار او خدمت ته
ته واپو چه بي دکو مي طمعي، غرض او
اجرت نه د خدای دپاره کوو. او
خدای خو خدمت ته ضرورت نه لري
د خدای د مخلوق خدمت خدای
خدمت دی.

مونڙ دخلکو د پوهولو او کښې د مېنې، محبت
ورورې او قامولې د پيدا کولو، تسليم
د شوق د پيدا کولو او د قام نه د غلطو رسمونو
اور و اجونو دورک کولو او د قامي مدرسو پاره
د مرستود حاصلولو په غرض کلي په کلي، کور په
کور دورې شروع کړې، او په خلکو کښې مو شونډ
او اجاس پيدا کړ. زما د دورونه پري
سره ويره پيدا شوه...

د انجمن اصلاح افغانه لومړنۍ دورې

www.baachakhan.com

دخدا می دیاره او د خپل مظلوم قوم
د خاطر خپل سینه د بغضونو، کینو
او پروښونو پاک کړی .
ولی چه دی خپل سینه د نوموړو بزه
کړی او برباد کړی یو .

کہ چیری تا سو یہ رستیا سرہ د
خیل قوم اولک زرغونول غواہی
نود غنم ددانی یہ شان خیل خانو نہ -
خاوری کرہی ولی چہ کوئی پوری
یوی دانی خان خاوری کرہی نہ
وی ، زرغونسی دی نہ شی .

حقيقت دادی چه یوازې قانون د
ملک اصلاح کولی نشي اونه امن قایمولى
شي . د خلقو زړونو بدلولو ضرورت دى . ثخه خټه
پورې چه د خلقو زړونه بدل نشي جر مونه کمیدی
نه شي .

د خلقو زړونه صرف خدایي خدمتگاری تحریک
بدلولی شي . خومره چه دا تحریک خوړشي
همومره به د خلقو په زړونو کېنې تبدیلی راجي او
ددې لازمي نتیجه به په ملک کېنې امن و

امان وي .

... چه په دلو کښې اختلاف پیداشي
که ډیر ښه او زور ور خلک وي هم ،
بی کاره شي او د هغوی طاقت دیو بل په
غور خو لوی کښې صرف شي .
په خدمت کښې اختلاف نه راځي
اختلاف د خود غرضی نه پیدایږي .

زه چه هرته دخیل خان دیاره خوبوم بده
دخپلو ملگرو دیاره هم خوبوم .

زه اکثر خپلو ملگرو ته وایم چه زما پتیر
تحریر، خبرو، رویه اوسلوک گڼې چې کوم نقص
وینئ، دهنونه به ما خبروی او ته وخت
چې هغوی ما دخپلو غلطونه خبردار کړي،

نوزه دهنوی شکریه ادا

کوم او دهنی اصلاح

کوبښښ

کوم

۱۲

تشدد نہ نفرت

عدم تشدد نہ محبت

پیدا کبری .

انسان ہم یو عجیبہ خیزدی . شہ وخت
چہ دی کمزوری شی اوہمت بایلی ، نو
بیاد خپلی کمزوری او بی ہمتی دیتولو
دپارہ قسما قسم حیلی او حوالی
لہوی

حقیقت دادی چه دامنول آسمانی مذہبونه
دخدای مذہبونه دی او دنیا ته داتفاق،
میینی او محبت او دخدای مخلوق د آرام
او خدمت دپاره راغلی دی .
دهر یو مذہب پیرو دافرض دی چه دخدای مخلوق
له منح نه کر که او نفرت لیری کړي او ملینه او محبت
پکښې پټید کړي او د دېل سره امداد وکړي .
خو موږ د دې حقیقت نه چا خبر کړي نه یو .

حقیقت دادی چنانچه مدیوب
هم سرمایدار و خیلی سرماییه زور قبضه
کری ده ... رستینی خدایی مدیوب
خود مخلوق خدمت دی . مینه ده .
محبت دی . انصاف دی .
عدالت دی .

اختلاف را می همیشه په خلقو کښې وی.
اختلاف را می ته بد خوښ نه دی. رسول اکرم
خودامت اختلاف را می ته رحمت وېلې دی.
لیکن په موجوده وخت کښې زموږ د مسلمانانو او بیا
خاص کر زموږ د پښتنو اختلاف را می رحمت
دی. زموږ دا اختلاف را می همیشه ذاتیات
جوړېزې او د دې ذاتیاتو په وجه، که
چیرې د پښتنو تاریخ وگورئ، نو همیشه
تباہ شوي او برباد
شوي دي

لینن په خپل کتاب کښې لیکي چه د سنه
(۱۹۰۵) د انقلاب زموږ ډیر ملګري
موږ سره د سنه (۱۹۱۷) په انقلاب
کښې نه وو بلکه زموږ مخالف وو.
ولی چه په دغه وخت کښې هغوی
وکیلان، ډاکتران، انجیران
جوړ شوي وو او
وړوکی مریه داران
شوي

وو

۱۸

ز ما خیال و رخ په وړخ د جنکو تعلیم او تربیت
 طرف ته زیاتېږي. ولې چه زه دا خبره خپل قوم د
 پاره خطرناکه گڼم چه ملکانونه خودې تعلیم ورکړی شي
 او جنکي دې د علم نه محروم پاته شي. چه ددې نتیجه
 به دا وي چه زمونږ ملکانونه خپله اول جاېلانونه بسحو
 سره وودونه نه کوي او که چیرې دهم کړي نو اکثر به یې کور
 سمون نه خوري او همیشه به کچنې کش مکش وي. چه
 ددې زمونږ ملک او قوم ته د یو لوی نقصان
 درسید واندیشه ده

... پستی او بندي په عمل دوه . که دچا
عمل پست وي هغه نړوي که بنځه په کار دی
چه پست وگڼل شي او دچا عمل چه اوچت
وي نړوي که بنځه په کار دی چه په درانه نظرونه
وگڼل شي .

خدای خور او نځه د دنیا د آبادی دوه
ملگري پیدا کړي دي او د بشریت د گاډی دا
دوه پایی دي د گاډی په یوه پایه نه نشي
چلیدی .

www.baachakhan.com

زمونڊ ٻن سونين جي خود ڀري پاڪ ملي سيم نازي
او وفاداري ڀري دي او ڀري حرم سطر ڀري دي .

۲۱

په جيلخانو كېنې ما دخپل قوم په حالاتو
باندي په ښه شان سره غور كړى . زه
په دې نتيجه ورسيدم چه په دنيا كېنې ، سچ
قوم بغېر د خپلې ژبې نه ترقي كولى نشي
او په هغوى كېنې علوم او فنون پيدا
كيدى نه شي .

يوه ورځ زه د امان الله خان ملاقات له تلي
 وم. ډيرې خبرې مې ورسره وشوې. په خبرو خبرو
 كېنې مې پاته داوودې: تاله تركي درجي، فارسي درجي
 او نورې يې هم "خي" خو خپله ژبه درجي. زما خبرې ته
 هغه بلندي ډير اثر وکړ او د عده يې راسر وکړه چه زده
 کوم به يې. بکه چه افغانستان ته وایستل شو، زه بمبئي ته
 دده ليدو ته ورغلم. نوملته يې نه رسېدو کښې خبرې وکړې.

دعالم يافته کسانوسره بهي چه د ربي
په باره کښي خبرې وکړي راته به يي ويل چه پښتو
لا دته ژبه ده ؟ په دې کښي علم نشته . ما
ويل چه بلکه دانورې ژبي خود آسمانه نه دي
راکوزې شوي . دهرې ژبي ويونکو خپلي
ژبي ته ترقي وکړي ده . پښتو خپلي ژبي ته
توجه نه ده کړې ، دې کښي دپښتو ژبي ته
گناه ده ؟ او دا خو زما اوسا گناه ده .

www.baachakhan.com

پلٹتی اوچے چمک رہی ہو
موسم خیر پیکر ہو کر
پہنچتی ہو کھیتی باڑی
پہنچتی ہو کھیتی باڑی

انقلابِ مندی کار او دومره آسان خبر

نه دی .

انقلابِ دهری سینی کاردی .

انقلابِ علم او پوهه غواړي .

انقلابِ عالمان او پوهان غواړي چه دیوې

سره قام وروزي او انقلاب ته یې آباده کړي .

د انقلاب دپاره د اشخاصو

ضرورت دی .

بادشاهي خراب شي دني او د قوم او
ملک پکښې ډير نقصان دی. که چيرې
نن يو بادشاه بڼه هم وي نو سبا به يې نوي
بادشاه وي، نو څوک ويې شي چه کوندي هغه
به هم بڼه وي. او بادشاهان کله دخپل قوم ترقي
غواړي؟ ولې چه هر وخت دا خيال کوي چه
که داخلک پوه شول نو ما به ليري کوي. نو هغه
هر وخت د قوم د پوښې په لاره کښي
خښه اچوي.

موز بادشاهان جوړول نه غواړو. بادشا-
 هانو ته موضوعات نشته. زموږ به یو مشر وي او قوم
 به یې رايه اورضا او مشوره به وي. او هغه سړی وي
 چې د قوم خدمتگار وي. د خان، غریب او میا ملا
 فرق نه وي. بلکه هر هغه سړی به وي چې هغه نیک او
 اماندار او د قوم او ملک خیرخواه وي. تکلیفونه او
 قربانی او دیر خدمت یې د قام او ملک کړی
 وي او چې د دې مشرۍ اهلیت او پوښه هم مکینې وي
 زموږ حکومت به د جماعت (د حزب) تابع وي
 جماعت به د حکومت تابع نه وي.

د املک (پښتونخوا) زموږ د ټولو پښتنو
دې . نو موږ يو سړی نه خان کوو. زموږ
به کوښښ داوي چې ټول خانان کړو. او
دا سې حکومت به جوړوو چې هغه ګڼې مساوات
وي او د ټولو خلکو پکښې يوشان خیر و فایده وي .
که پوره وي او که پوره وي په شهر کې به وي. مڼ
انصاف وي . زموږ به د ټول قوم يوه جرګه وي
او د ټپي په خوبه به يو صدر وي .

دخدا می دیاره پستو!
تاسو یوشی، خیل کور جوړ کړی.
دایری حبیبی ذاتیات اود بنسټی
پر زدی، نو دین به مو هم ښه شي
او په دنیا به هم آباد او آسوده
شي.

www.baachakhan.com

پہ حضرت کی اختلاف نہ راہی
اختلاف خود عمی ہدایتی

۳۱

www.baachakhan.com

چم پوره وي له سپوره وي درلودی پوښان وي

۲۲

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library